

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta sekä muuksi arvopaperikaupan selvitystoimintaa koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnalle on vuoden 1997 valtiopäivillä annettu hallituksen esitys n:o 209/1997 vp laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta sekä muuksi arvopaperikaupan selvitystoimintaa koskevaksi lainsäädännöksi.

Nyt koolla oleva eduskunta, jolle talousvaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 1/1998 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 luvun 3 §:n 1 momentti, 4 luvun 5 a §, 7 luvun 1 §:n 2 momentti ja 3 §:n 1 momentti sekä 10 luvun 3 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 3 §:n 1 momentti, 7 luvun 1 §:n 2 momentti ja 10 luvun 3 §:n 1 momentti laissa 581/1996 ja 4 luvun 5 a § laissa 1537/1995, sekä

lisätään 1 luvun 4 §:ään, siitä mainitulla lailla 581/1996 kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti, lakiin uusi 4 a luku sekä 8 lukuun uusi 2 a § ja sen edelle uusi väliotsikko, seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Tämä laki koskee arvopaperien saattamista yleiseen liikkeeseen, yleiseen liikkeeseen saatettujen arvopaperien vaihdantaa ja selvitystoimintaa sekä julkista kaupankäyntiä arvopapereilla.

4 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *selvitystoiminnalla* julkisessa kaupankäynnissä tehdystä arvopaperikaupasta johtuvien velvoitteiden määrittämistä ja toteuttamista kaupan osapuolten lukuun. Selvitystoimintana pidetään myös sellaisten velvoitteiden määrittämistä ja toteuttamista, jotka johtuvat arvo-osuusjärjestelmään liitetyn arvopaperin tai julkisen kaupankäynnin kohteena

olevan arvopaperin muussa kuin julkisessa kaupankäynnissä tehdystä kaupasta tai luovutuksesta; sekä

2) *selvitysyhteisöllä* osakeyhtiötä, joka ammattimaisesti ja säännöllisessä menettelyssä harjoittaa selvitystoimintaa sellaisten yhteisöjen lukuun, joille on myönnetty oikeus antaa arvopaperikauppoja tai muita luovutuksia selvitysyhteisön selvitettäväksi (*selvitysosapuolet*).

3 luku

Julkinen kaupankäynti arvopapereilla

3 §

Arvopaperipörssi saa arvopaperipörssitoiminnan lisäksi järjestää muuta julkista kaupankäyntiä sekä tarjota arvopaperien vaihdantaan ja säilytykseen liittyviä tietojenkäsittelypalveluja sekä arvopaperi- ja rahoitusmarkkinoiden kehittämiseen liittyviä koulutus- ja tiedotuspalveluja. Arvopaperipörssi saa toimia selvitysosapuolena ja harjoittaa selvitysyhteisön toimintaa sen mukaan kuin 4 a luvussa on säädetty ja pitää arvo-osuusrekisteriä sen mukaan kuin siitä on säädetty arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991). Arvopaperipörssi saa lisäksi, sen mukaan kuin siitä on säädetty kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termineillä annetussa laissa (772/1988), harjoittaa optioyhteisön toimintaa.

4 luku

Arvopaperikauppa ja arvopaperinvälitys

5 a §

Arvopaperinvälittäjän on järjestettävä sen haltuun luovutettujen asiakkaan rahavarojen ja muun omaisuuden (*asiakasvarat*) säilytys, käsittely ja selvitys niin, ettei ole vaaraa niiden sekoittumisesta välittäjän omiin varoihin ja omaisuuteen. Asiakasvarat on säilytettävä luotettavalla tavalla, ja asiakkaan rahavarat

on sijoitettava tilille talletuspankkiin tai ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttoriin, jollei muusta sijoittamisesta ole kirjallisesti sovittu. Lukuun ottamatta talletuspankkia ja talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttoria arvopaperinvälittäjän on pidettävä asiakkaan rahavarat kirjanpidossaan erillään välittäjän omista varoista ja omaisuudesta.

Arvopaperinvälittäjä saa 5 §:n 1 momentin estämättä luovuttaa asiakkaalleen kuuluvan arvopaperin pantiksi selvitysyhteisölle tai selvitysosapuolelle arvopaperia koskevasta kaupasta johtuvan asiakkaan velvoitteen täyttämisen vakuudeksi.

Välittäjä saa tehdä asiakkaan lukuun sopimuksen asiakkaan arvopapereiden velaksianosta (*lainaussopimus*) ja arvopapereiden luovutuksesta takaisinostoehdoin (*takaisinostosopimus*), jos välittäjän ja asiakkaan välillä on etukäteen tehty kirjallinen toimeksiantosopimus asiakkaan arvopapereiden käyttämisestä lainaus- tai takaisinostosopimuksissa. Jollei asiakkaan kanssa toisin ole sovittu, voidaan asiakkaan lukuun tehdä vain sellainen lainaus- tai takaisinostosopimus, jonka ehdot rahoitustarkastus on hyväksynyt ja jonka selvitys toteutetaan 4 a luvun mukaisesti selvitysyhteisössä tai kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termineillä annetussa laissa tarkoitetussa optioyhteisössä.

Rahoitustarkastus hyväksyy leimaverolain 47 b §:ssä tarkoitetun takaisinostosopimuksen sekä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetun arvopaperien takaisinostosopimuksen ja lainaussopimuksen ehdot. Hyväksyntää voi hakea rahoitustarkastuslain (503/1993) 2 §:ssä tarkoitettu valvottava. Erillistä hyväksyntää ei kuitenkaan ole haettava, jos takaisinostosopimuksen tai lainaussopimuksen ehdot on vahvistettu 3 luvun 4 §:n mukaisesti osana arvopaperipörssin sääntöjä tai kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termineillä annetun lain 3 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesti osana optioyhteisön sääntöjä.

Rahoitustarkastus voi arvopaperimarkkinoita kohtaan tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi antaa tarkemmat määräykset tässä pykälässä tarkoitetuista välittäjän velvollisuuksista, jotka liittyvät asiakasvarojen erottamiseen, säilyttämiseen ja käsittelyyn, asiakkaan arvopaperien pantiksi luovuttamiseen sekä asiakkaan aseman turvaamiseen selvitystoiminnassa.

4 a luku

Selvitystoiminta*Luvanvaraisuus*

1 §

Selvitysyhteisön toimintaa ei saa harjoittaa ilman asianomaisen ministeriön lupaa.

Vakioitujen johdannaissopimusten selvityksestä on voimassa, mitä laissa kaupan käynnistä vakioituilla optioilla ja termineillä on säädetty.

Toimilupa

2 §

Lupa selvitysyhteisön toiminnan harjoittamiseen on hakemuksesta myönnettävä suomalaiselle osakeyhtiölle, jonka taloudelliset toimintaedellytykset täyttävät luotettavalle selvitysyhteisön toiminnalle asetettavat vaatimukset ja jonka toiminnassa noudatettavat säännöt tarjoavat riittävän suojan sijoittajille ja selvitysosapuolille. Lisäksi yhteisön omistajista, hallinnosta ja toiminnan järjestämisestä saatavan selvityksen perusteella on voitava varmistua siitä, että selvitystoimintaa tullaan harjoittamaan luotettavalla tavalla ja että selvitysyhteisöä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketapaeriaatteiden mukaisesti. Toimilupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos yhteisön toiminnan aloittaminen on yleisen edun vastais-
ta.

Toimilupa voidaan myöntää hakijalle, jonka täysin maksettu osakepääoma on vähintään 30 miljoonaa markkaa. Jos yhteisön on muun toimintansa takia täytettävä muualla laissa säädettyjä pääomavaatimuksia, on tämän momentin mukainen vaatimus täytettävä näiden vaatimusten lisäksi.

Hakemukseen on liitettävä yksityiskohtainen selvitys selvitystoiminnan järjestämisestä, toimintaan liittyvien riskien hallinnasta sekä selvitysyhteisön maksuvalmiuden turvaamisesta. Asianomainen ministeriö voi hakijan kustannuksella hankkia erityistä selvitystä hakemukseen tai selvitysyhteisön sääntöihin liittyvän erityisasiantuntemusta edellyttävän seikan arvioimiseksi. Hakemuksesta on pyydettävä Suomen Pankin ja rahoitustarkastuksen lausunto. Jos yhteisön toimintaan tulee kuulumaan arvo-osuusjärjes-

telmään liitettyjen arvopaperien selvitystoimintaa, on lausunto tarvittaessa pyydettävä myös arvopaperikeskuksesta.

Asianomaisella ministeriöllä on oikeus toimiluvan hakijaa kuultuaan asettaa lupaa myöntäessään selvitysyhteisön toimintaa koskevia rajoituksia ja ehtoja.

*Toimiluvan peruuttaminen,
selvitystoiminnan rajoittaminen ja keskeyttäminen*

3 §

Asianomainen ministeriö voi peruuttaa selvitysyhteisön toimiluvan, jos yhteisön toiminnassa on olennaisesti poikettu lain tai asetuksen säännöksestä taikka viranomaisen näiden nojalla antamasta määräyksestä. Lupa voidaan niin ikään peruuttaa, jos yhteisön toiminnassa on rikottu yhteisön yhtiöjärjestyä, sääntöjä tai toimilupaan sisältyviä ehtoja tai rajoituksia taikka jos toimiluvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä ei enää ole olemassa. Toimiluvan peruuttamisen asemesta asianomainen ministeriö voi rajoittaa selvitysyhteisön toimintaa 2 momentin mukaisesti, jos sitä voidaan pitää riittävänä toimenpiteenä.

Asianomainen ministeriö voi rajoittaa määrääjäksi selvitysyhteisön toimiluvan mukaista toimintaa, jos yhteisön toiminnassa on todettu taitamattomuutta tai varomattomuutta tai jos on ilmeistä, että yhteisön toiminta vaarantaa rahoitusmarkkinoiden vakautta tai sijoittajien taikka selvitysosapuolten etua.

Asianomainen ministeriö voi rahoitustarkastuksen esityksestä määrätä selvitysyhteisön harjoittaman selvitystoiminnan keskeytettäväksi määräajaksi tai toistaiseksi, jos selvitystoiminta on häiriintynyt siten, että sen jatkaminen voi vahingoittaa sijoittajien tai selvitysosapuolten etua. Asianomaisella ministeriöllä on oikeus antaa määräyksiä selvitystoiminnan järjestämisestä sinä aikana, jonka selvitysyhteisön toiminta on keskeytetty.

Selvitysyhteisön säännöt

4 §

Selvitysyhteisöllä on oltava säännöt, jotka sisältävät tätä lakia täydentävät määräykset selvitysyhteisön toiminnan harjoittamisesta.

Säännöt ja niiden muutokset vahvistaa asianomainen ministeriö. Ennen sääntöjen tai niiden muutoksen vahvistamista ministeriön on pyydettävä asiasta lausunto Suomen Pankilta ja rahoitustarkastukselta. Jos yhteisön toimintaan tulee kuulumaan arvo-osuusjärjestelmään liitettyjen arvopaperien selvitystoimintaa, on lausunto tarvittaessa pyydettävä myös arvopaperikeskukselta sekä asianomaiselta arvopaperipörssiltä tai muun julkisen kaupankäynnin järjestäjältä sääntöjen yhteensopivuuden varmistamiseksi ja arvopaperimarkkinoita kohtaan tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi.

Säännöt voidaan vahvistaa, jos ne sisältävät sijoittajan ja selvitysosapuolen suojan kannalta riittävät määräykset siitä,

1) millaisia arvopaperikauppoja tai muita luovutuksia otetaan selvitysyhteisön harjoittaman selvitystoiminnan kohteeksi,

2) miten ja milloin selvitystoiminta järjestetään,

3) miten ja millä perusteilla selvitysosapuoleksi hyväksyminen ja oikeuksien peruuttaminen tapahtuu,

4) miten arvopaperikaupasta tai muusta luovutuksesta johtuvat velvoitteet määritellään selvitystoiminnassa,

5) miten velvoitteet vahvistetaan kaupan osapuolia ja selvitysosapuolia sitoviksi,

6) millä tavalla selvitysyhteisö vastaa velvoitteiden täyttämistä,

7) kuinka nopeasti ja miten velvoitteet on täytettävä,

8) miten selvitysyhteisön maksuvalmius turvataan,

9) miten 7 §:ssä tarkoitetut selvitystoimintaa turvaavat vakuudet asetetaan,

10) miten selvitystoiminnasta aiheutuva tappionvaara katetaan,

11) miten selvitystoiminta järjestetään häiriötilanteissa tai silloin, jos selvitysosapuoli laiminlyö selvitystoimintaan kuuluvia velvoitteita,

12) miten selvitysosapuolet vastaavat selvitystoiminnasta, sekä

13) miten sääntöjä täydentävien päätösten antaminen on jaettu hallituksen ja toimitusjohtajan kesken.

Jos selvitysyhteisö harjoittaa 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua arvopaperien lainaus- ja takaisinostosopimusten selvitystoimintaa tai jos selvitysyhteisön toiminnassa yhdistetään velvoitteita eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan ehdoista annetun lain (588/1997) mukaisesti, on tästä toiminnasta

otettava määräykset selvitysyhteisön sääntöihin.

Asianomainen ministeriö voi määrätä sääntöjen sisältöä muutettavaksi tai täydennettäväksi. Mikäli tärkeä yleinen etu vaatii selvitystoiminnan järjestämistä, eikä selvitysyhteisön sääntöjä tai niiden muutosta ole hakeumuksen hylkäämisen takia tai muusta syystä vahvistettu, voi asianomainen ministeriö määrätä selvitystoiminnan järjestämisestä.

Selvitysyhteisön liiketoiminta

5 §

Selvitysyhteisö saa 1 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun selvitysyhteisön toiminnan lisäksi toimiluvassa määrätyn edellytyksin

1) harjoittaa 4 luvun 5 a §:n 3 momentissa määriteltujen arvopaperien lainaus- ja takaisinostosopimusten selvitystoimintaa, jos rahoitustarkastus on hyväksynyt sopimusten ehdot;

2) tarjota arvopaperien vaihdantaa ja säilytykseen liittyviä tietojenkäsittelypalveluja, arvopaperi- ja rahoitusmarkkinoiden kehittämiseen liittyviä koulutus-, tiedotus- ja tietojenkäsittelypalveluja;

3) harjoittaa arvopaperikeskuksen toimintaa ja pitää arvo-osuusrekisteriä sen mukaan kuin siitä on säädetty arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa;

4) harjoittaa arvopaperipörssitoimintaa ja järjestää arvopaperien muuta julkista kaupankäyntiä sekä toimia selvitysosapuolena sen mukaan kuin siitä säädetään tässä laissa; sekä

5) harjoittaa optioyhteisön toimintaa siten kuin siitä on säädetty kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termeineillä annetussa laissa.

Selvitysyhteisö ei saa omistaa osakkeita tai osuuksia muussa kuin tässä pykälässä tarkoitettuja palveluja tuottavassa yhteisössä, ellei rahoitustarkastus erityisestä syystä myönnä poikkeusta tästä rajoituksesta. Selvitysyhteisö voi antaa sääntöjensä mukaiseen selvitystoimintaan kuuluvia tehtäviä toisen yhteisön hoidettavaksi. Selvitysyhteisön varat on sijoitettava turvallisella ja yhteisön maksuvalmiuden turvaavalla tavalla.

Selvitysyhteisö ei saa harjoittaa muuta kuin tässä pykälässä mainittua toimintaa. Tässä pykälässä tarkoitettu selvitysyhteisön

liiketoiminta ei saa vaarantaa selvitystoimintaa.

Vaikutusvaltarajoitus

6 §

Selvitysyhteisön kokouksessa ei kukaan saa äänestää yli yhdellä kahdeskymmenesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä, ellei valtioneuvosto erityisestä syystä myönnä poikkeusta tästä rajoituksesta.

Milloin kokouksen päätöksen pätevyyden edellytyksenä on, että määräenemmistö on annettu päätöksen puolesta, luetaan määräenemmistö 1 momentin mukaan lasketuista äänistä.

Jos selvitysyhteisöllä on 3 luvun 2 §:ssä tai kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu toimilupa, sovelletaan yhteisöön 3 luvun 8 §:n tai kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 7 §:n sijasta tämän pykälän mukaista rajoitusta.

Selvitysyhteisön toiminnan turvaaminen

7 §

Selvitysyhteisö voi toimintansa turvaamiseksi tehdä selvitysosapuolten kanssa sopimuksen selvitysyhteisön toiminnassa mahdollisesti syntyvien tappioiden jakamisesta. Selvitysosapuolen vastuu voidaan sopimuksessa rajoittaa koskemaan vain osaa selvitysyhteisön toiminnasta, ja selvitysosapuolen vastuulle voidaan asettaa enimmäismäärä. Sopimukselle on haettava asianomaisen ministeriön vahvistus. Ennen sopimuksen vahvistamista ministeriön on pyydettävä asiasta lausunto Suomen Pankilta ja rahoitustarkastukselta. Jos yhteisön toimintaan kuuluu arvo-osuusjärjestelmään liitettujen arvopaperien selvitystoimintaa, on lausunto tarvittaessa pyydettävä myös arvopaperikeskukselta. Selvitysosapuoli voi korvata tappionjakosopimukseen sitoutumisen osaksi tai kokonaan selvitysyhteisön toimintaa turvaavan vakuutuksen tai takauksen hankkimisella.

Selvitysyhteisön on jatkuvasti katettava selvitystoiminnassa syntyvät vastuunsa selvitysosapuolilta vaadittavilla vakuuksilla.

Selvitysyhteisöllä on oltava selvitysrahasto, joka selvitysyhteisön taseessa saadaan

kirjata erilliseksi oman pääoman eräksi. Selvitysrahastoon on siirrettävä varoja sen mukaan kuin siitä määrätään rahaston ja selvitysyhteisön säännöissä tai, jos rahasto on kirjattu selvitysyhteisön taseeseen, yhtiöjärjestyksessä. Selvitysyhteisön yhtiökokous voi päättää, että tietty määrä taseen osoittamasta vapaasta omasta pääomasta on siirrettävä selvitysrahastoon. Selvitysyhteisön säännöissä voidaan lisäksi määrätä, että selvitysosapuolet ovat velvollisia maksamaan kartutusmaksuja selvitysrahastoon. Selvitysrahastoa saadaan käyttää selvitystoiminnasta syntyneiden tappioiden peittämiseen. Selvitysrahaston varoja voidaan palauttaa selvitysosapuolille tai käyttää voitonjakoon vain rahoitustarkastuksen luvalla tai selvitysyhteisön purkautuessa.

Selvitysyhteisön omien varojen, tappionjakosopimuksen, selvitysrahaston sekä selvitysyhteisön hyväksi asetettujen vakuuksien, otettujen vakuutusten ja annettujen takausten on oltava riittävät varmistamaan selvitystoiminnan luotettavuus.

Selvitysosapuoli

8 §

Selvitysyhteisön on myönnettävä selvitysosapuolen oikeudet Suomen valtiolle, Suomen Pankille, arvopaperipörssille, optioyhteisölle sekä sellaiselle arvopaperinvälittäjälle

- 1) jolla on kiinteä toimipaikka Suomessa;
- 2) joka täyttää selvitysosapuolelle tässä laissa, sen perusteella annetuissa määräyksissä ja selvitysyhteisön säännöissä asetetut vaatimukset;
- 3) joka sitoutuu noudattamaan selvitysyhteisön sääntöjä;
- 4) jonka osallistuminen selvitysyhteisön toimintaan ei ole omiaan vaarantamaan tämän toiminnan tai selvitysyhteisön muun toiminnan luotettavuutta; ja
- 5) jonka osakepääoma on vähintään viisi miljoonaa markkaa.

Selvitysyhteisö saa lisäksi myöntää selvitysosapuolen oikeudet arvopaperinvälittäjältä Suomessa edellytettyä toimilupaa vastaavan toimiluvan viranomaiselta Euroopan talousalueelta saaneelle ulkomaiselle arvopaperinvälittäjälle, jolla ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa ja joka täyttää 1 momentin 2—5 kohdassa asetetut vaatimukset. Asianomaisen

ministeriön määräämin ehdoin voidaan myös muulle 1 momentin 2—5 kohdan edellytykset täyttävälle suomalaiselle tai ulkomaiselle yhteisölle myöntää selvitysosapuolen oikeudet.

Selvitysosapuolen oikeudet on peruutettava, mikäli osapuoli ei enää täytä tämän pykälän mukaisia vaatimuksia tai milloin rahoitustarkastus arvopaperimarkkinoita kohtaan tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi tai muusta erityisen painavasta syystä niin päättää.

Selvitysyhteisön on annettava selvitysosapuolen asemaa koskeva päätöksensä tiedoksi rahoitustarkastukselle. Selvitysosapuolen asemaa hakevalla yhteisöllä sekä yhteisöllä, jonka oikeudet on peruutettu, on oikeus saat-
taa 1, 2 ja 3 momentissa tarkoitettu selvitysyhteisön päätös rahoitustarkastuksen käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksestä. Rahoitustarkastuksen on ilmoitettava selvitysyhteisölle asian saattamisesta rahoitustarkastuksen käsiteltäväksi.

Mitä 4 luvun 5 a §:ssä on säädetty arvopaperinvälittäjän velvollisuudesta pitää asiakasvarat erillään ja välittäjän tekemistä lainaus- ja takaisinostosopimuksista, koskee myös selvitysosapuolta.

Selvitysosapuolen aseman turvaaminen

9 §

Selvitysyhteisön on huolehdittava siitä, ettei selvitysosapuolille aiheudu yhteisön toiminnassa vaaraa tehdyn suorituksen menettämisestä ilman vastasuoritusta. Selvitysyhteisö ei saa täyttää kauppaa tai luovutukseen liittyvää velvoitetta selvitysosapuolelle varmistumatta siitä, että tämä on täyttänyt omat kauppaa tai luovutukseen liittyvät velvoitteensa.

Selvitysyhteisö saa selvitystoiminnan toteuttamiseksi avata omissa nimissään rahavarojen tilin Suomen Pankissa, ulkomaisessa keskuspankissa, talletuspankissa, ulkomaisessa luottolaitoksessa tai sen sivukonttorissa siten, että tilille vastaanotetaan ja siltä maksetaan selvitysosapuolten ja näiden asiakkaiden suorituksia sekä selvitysosapuolille ja näiden asiakkaille tulevia suorituksia. Tällaisella tilillä olevat varat eivät kuulu selvitysyhteisölle ja ne on pidettävä selvitysyhteisön kirjanpidossa erillään selvitysyhteisön

varoista. Selvitysyhteisön on pidettävä ajan-
tasaisesti kirjaa siitä, kenelle tilillä olevat varat kuuluvat. Rahoitustarkastus voi arvopaperimarkkinoita kohtaan tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi antaa selvitysyhteisölle tarkemmat määräykset tässä momentissa tarkoitetuilla selvitysyhteisön avaamilla tileillä olevien asiakasvarojen erilläänpitämisestä sekä asiakkaan aseman turvaamisesta selvitystoiminnassa.

Selvitysosapuolen varmistamisvelvollisuus

10 §

Selvitysosapuolen on arvopaperien hallinnan siirroilla, asiakkaan rahavarojen siirtämisellä 4 luvun 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettulle tilille talletuspankkiin tai ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttoriin, arvoosuustileistä annetun lain 9 §:n tai 16 §:n mukaisella kirjauksella tai muutoin riittävän huolellisesti varmistettava, että kaupasta tai muusta luovutuksesta johtuvat rahavelvoitteet tai arvopaperien toimitusvelvoitteet voidaan täyttää selvitysyhteisön sääntöjen mukaisesti.

Jollei selvitettäväksi annettua arvopaperikauppaa tai muuta luovutusta voida selvittää sen ehtojen tai selvitysyhteisön sääntöjen mukaisesti siksi, että selvitysosapuoli on olennaisesti rikkonut 1 momentin tarkoittamia tai muita lain, viranomaisten määräysten tai selvitysyhteisön sääntöjen mukaisia velvoitteitaan siten, että kaupan tai luovutuksen selvitys tästä syystä viivästyy, on selvitysosapuoli vaadittaessa velvollinen maksamaan laiminlyöntiin tai viivästykseen syyttömälle selvitysosapuolelle tai, milloin selvitysyhteisö ottaa sääntöjensä mukaan vastuun kaupan tai luovutuksen täyttämisestä, selvitysyhteisölle viivästykseen johdosta korvauksen siten kuin selvitysyhteisön säännöissä määrätään. Korvauksesta on lisäksi voimassa, mitä 9 luvun 2 §:ssä säädetään.

Selvitysyhteisön ja selvitysosapuolen panttioikeus

11 §

Selvitysosapuolen selvitettäväksi antamaan arvopaperikauppaan liittyvien, selvitysyhteisön sääntöjen mukaisesti vahvistettujen velvoitteiden täyttämisen vakuudeksi on sel-

vitysyhteisöllä panttioikeus arvo-osuuteen, joka on kaupan johdosta kirjattu selvitysyhteisön, selvitysosapuolen tai arvopaperinvälittäjän lukuun pidettävälle, arvo-osuustileistä annetun lain 16 §:ssä tarkoitettulle kaupintatilille. Selvitysyhteisö saa panttioikeuden, jos yhteisö on suorittanut arvo-osuuksia koskevan maksun tai ottanut vastatakseen siitä.

Selvitysosapuolella on panttioikeus osapuolen omaan tai osapuolen edustaman arvopaperinvälittäjän lukuun pidettävälle kaupintatilille kirjattuun asiakkaan arvo-osuuteen sitä koskevasta toimeksiannosta johtuviin velvoitteiden täyttämisen vakuudeksi, jos selvitysosapuoli on suorittanut arvo-osuuksia koskevan maksun.

Jos samoihin arvo-osuuksiin kohdistuu yhtäaikaaisesti 1 ja 2 momentissa tarkoitettu panttioikeus sekä arvo-osuustileistä annetun lain 7 §:n 2 momentin mukainen oikeus, saa 1 momentin mukaisen oikeuden haltija suorituksen saatavastaan ennen 2 momentin tai arvo-osuustileistä annetun lain 7 §:n 2 momentin mukaisen oikeuden haltijaa. Selvitysosapuoli, jolla on 2 momentin mukainen panttioikeus, saa suorituksen saatavastaan ennen arvo-osuustileistä annetun lain 7 §:n 2 momentin mukaisen oikeuden haltijaa.

Jos panttina olevaa omaisuutta koskeva, 1 tai 2 momentissa tarkoitettu velvoite laiminlyödään, saa pantinhaltija selvityksen toteuttamiseksi muuttaa panttiomaisuuden rahaksi. Jos panttina on julkisen kaupankäynnin kohteena oleva arvopaperi, voidaan arvopaperi muuttaa rahaksi julkisessa kaupankäynnissä. Rahaksi muuttamisessa voidaan myös muuten poiketa pantinhaltijan oikeutta rajoittavista lainsäädännöksistä, jos poikkeaminen ei kohtuuttomasti vaaranna pantinomistajan, velallisen tai muiden velkojien etua. Rahaksimuuttamisoikeus on selvitysosapuolella myös siinä tapauksessa, että arvopaperinvälittäjä, joka ei toimi selvitysosapuolena, jättää täyttämättä selvitetävästä kaupasta johtuvat velvoitteensa.

Mitä tässä pykälässä säädetään kaupintatilille kirjatusta arvo-osuudesta, on vastaavasti sovellettava myytyyn ja ostettuun arvopaperiin, joka on luovutettu selvitysyhteisön tai selvitysosapuolen haltuun arvopaperikaupan selvitystä varten.

Määräyksenantovaltuus

12 §

Asianomaisen ministeriön päätöksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä:

1) 2 §:n 1 momentissa tarkoitettun hakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä selvityksistä, erityisesti selvitysyhteisön riskien hallinnasta ja sisäisestä valvonnasta;

2) 7 §:n mukaisessa selvitystoiminnan turvaamisessa noudatettavista säännöistä sekä tappionvaaran kattamisesta; ja

3) 8 §:n mukaisista selvitysosapuolelle asetettavista vaatimuksista.

7 luku

Arvopaperimarkkinoiden valvonta

1 §

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin liikkeeseenlaskijalta, 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettun esitteen julkistamiseen velvolliselta, 2 luvun 9 ja 10 §:ssä tarkoitettulta ilmoitusvelvolliselta, 4 a luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulta selvitysyhteisön omistuksessa olevalta tai selvitystoimintaan kuuluvia tehtäviä hoitavalta, 5 luvun 2, 3 ja 4 §:ssä tarkoitettulta ilmoitusvelvolliselta, yhteisöltä ja säätiöltä sekä 6 luvun 1 §:ssä tarkoitettulta ostotarjouksen tekijältä ja 6 luvun 6 §:ssä tarkoitettulta osakkeenomistajalta tai muulta lunastusvelvolliselta valvonnan edellyttämät tiedot sekä saada näiltä jäljennökset valvonnan kannalta tarpeellisiksi katsomistaan asiakirjoista. Rahoitustarkastuksella on lisäksi oikeus suorittaa valvonnan kannalta välttämätön tarkastus edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettujen yhteisöjen ja säätiöiden luona.

3 §

Joka tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan tai arvopaperipörssin, arvopaperinvälittäjän, selvitysyhteisön, selvitysosapuolen, 4 a luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettun yhteisön tai 3 luvun 13 §:n 3 momentissa tarkoitettun arvopaperinvälittäjien yhteisön toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai toimihenkilönä on saanut tietää arvopaperin liikkeeseenlaskijan tai muun henkilön taloudellista asemaa tai yksityistä olosuhdetta koskevan julkistamattoman seikan tahi liike- tai ammattisalaisuuden, ei saa sitä ilmaista tai muuten paljastaa eikä käyttää hyväksi, mikäli sitä ei ole säädetty tai asianmukaisessa järjestyksessä määrätty ilmaistaivaksi tai ellei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

8 luku

Rangaistussäännökset*Selvitysyhteisön toiminnan luvaton harjoittaminen*

2 a §

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta harjoittaa selvitysyhteisön toimintaa vastoin 4 a luvun 1 §:ää, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luvattomasta selvitysyhteisön toiminnan harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

10 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 §

Valtioneuvoston tai asianomaisen ministeriön 3 luvun 2 §:n 1 momentin, 4 §:n 2 momentin, 13 §:n 3 momentin ja 14 §:n 1 momentin sekä 4 a luvun 2 §:n ja 4 §:n 1 momentin nojalla antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Hakemus selvitysyhteisön toimiluvan myöntämisestä, selvitysyhteisön sääntöjen ja tappionjakosopimuksen vahvistamisesta, vaikutusvaltarajoituksesta annettavasta poikkeuksesta sekä selvitysosapuolen oikeuksien myöntämisestä voidaan ottaa käsiteltäväksi jo ennen lain voimaantuloa. Näitä hakemuksia koskeva päätös voidaan niin ikään tehdä ja ryhtyä muihinkin lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin ennen lain voimaantuloa.

Sen, joka tämän lain tullessa voimaan harjoittaa selvitysyhteisön toimintaa, on haettava toimilupaa ja sääntöjen vahvistamista tai lopetettava harjoittamansa selvitysyhteisön toiminta kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Jos toimilupaa ja sääntöjen vahvistamista on haettu määräajassa, mutta lupaa ei ole myönnetty tai sääntöjä vahvistettu vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, harjoitettu selvitysyhteisön toiminta on lopetettava, jollei asianomainen ministeriö erityisestä syystä myönnä lopettamiselle pitempää määräaika.

Sellaisen selvitysosapuolen, jonka oman pääoman määrä ei tämän lain voimaantullessa täytä 4 a luvun 8 §:n 1 momentin vaatimuksia, on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta huolehdittava siitä, että sanottu vaatimus täyttyy, tai mainitun ajan kuluessa lopetettava selvitysosapuolen toiminta.

Laki

sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 52 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sijoituspalveluyrityksistä 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (579/1996) 52 §:n 1 momentti seuraavasti:

52 §

Asiakasvarojen säilyttäminen

Sijoituspalveluyrityksen haltuun säilyttämistä, sijoittamista tai muuta varainhoitoa varten annettujen taikka omaisuuden myyn-

nistä saatujen varojen säilyttämisestä on voimassa, mitä arvopaperimarkkinalain 4 luvun 5 a §:ssä on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 199 .

Laki

kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä 26 päivänä elokuuta 1988 annetun lain (772/1988) 2 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 599/1997, seuraavasti:

2 luku

Optioyhteisö ja markkinaosapuolet

4 §

Optioyhteisön toiminta

Optioyhteisö saa optioyhteisön toiminnan lisäksi tarjota johdannaiss-, rahoitus- ja arvopaperimarkkinoiden kehittämiseen liittyviä tieto-, tiedotus- ja tietojenkäsittelypalveluja sekä harjoittaa arvopaperimarkkinalain 4 luvun 5 a §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen arvopaperien lainaus- ja takaisinostosopimusten selvitystoimintaa, jos rahoitustarkastus on hyväksynyt sopimusten ehdot tai jos ehdot on hyväksytty osana optioyhteisön sääntöjä. Optioyhteisö saa tarjota myös arvo-

paperimarkkinalaissa tarkoitettuun selvitystoimintaan liittyviä palveluja siinä laajuudessa kuin se on tarpeen johdannaissopimusten toteuttamiseksi. Optioyhteisö saa toimia selvitysosapuolena ja harjoittaa selvitysyhteisön toimintaa siten kuin siitä säädetään arvopaperimarkkinalain 4 a luvussa. Optioyhteisö saa pitää arvo-osuusrekisteriä sen mukaan kuin siitä säädetään arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991). Optioyhteisön oikeudesta harjoittaa arvopaperipörs-sitoimintaa säädetään arvopaperimarkkinalaissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 199 .

Laki

arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arvo-osuusjärjestelmästä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (826/1991) 28 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1073/1996, seuraavasti:

28 §

Hallintarekisteröinti

Jos arvo-osuus on kirjattu arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:ssä tarkoitettulle omaisuudenhoitotilille tai lain 16 §:ssä tarkoitettulle kaupintatilille taikka jos arvo-osuudesta on annettu kansainvälinen hallintatodistus, edellä 4 §:ssä tarkoitettuun luetteloon on omistajan sijasta merkittävä hallintarekisteröinnin hoitaja. Luetteloon voidaan omistajan sijasta merkitä hallintarekisteröinnin hoitaja myös muutoin, jos arvo-osuuden omistaa ulkomaalainen tai ulkomainen yhteisö tai säätiö. Hallintarekisteröinnin hoitajana voi toimia omaisuudenhoitotilin tai kaupintatilin tilinhaltija taikka arvo-osuusrekisterin pitäjä

tai arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettu arvopaperinvälittäjä. Arvopaperikeskus voi hyväksyä hallintarekisteröinnin hoitajaksi myös ulkomaisen arvopaperikeskuksen taikka sellaisen muun ulkomaisen yhteisön, joka on riittävän julkisen valvonnan alainen ja jonka taloudelliset toimintatiedellytykset ja hallinto täyttävät tehtävän luotettavalle hoidolle asetettavat vaatimukset. Asianomainen ministeriö voi rajoittaa oikeutta hallintarekisteröidä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja arvo-osuuksia, jotka eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena ulkomailla.

—————
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Laki

arvo-osuustileistä annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arvo-osuustileistä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (827/1991) 16 §, sellaisena kuin se on laissa 1074/1996, seuraavasti:

16 §

Kaupintatili

Arvo-osuusrekisterin pitäjän, arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettujen arvopaperipörssin, arvopaperinvälittäjän, selvitysyhteisön ja selvitysosapuolen, kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain (772/1988) 3 §:ssä tarkoitettujen optioyhteisön, Suomen valtion,

sekä Suomen Pankin arvo-osuuksista sekä näiden yhteisöjen asiakkaiden arvo-osuuksista voidaan yhteisöjen lukuun pitää arvopaperikeskuksen säännöissä tarkemmin määrittävällä tavalla erityisiä arvo-osuustilejä (*kaupintatilejä*) arvopaperimarkkinalain 4 a luvussa tarkoitettun selvitysyhteisön toiminnan järjestämiseksi. Arvopaperikeskus voi hyväksyä kaupintatilin tilinhaltijaksi myös ulkomaisen arvopaperikeskuksen taikka sellaisen muun ulkomaisen yhteisön, joka

on riittävän julkisen valvonnan alainen ja jonka taloudelliset toimintaedellytykset ja hallinto täyttävät tehtävän luotettavalle hoidolle asetettavat vaatimukset.

Tilinhaltijan ja sen asiakkaan arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja arvo-osuuksia ei saa kirjata samalle kaupintatilille.

Tässä pykälässä tarkoitetuille kaupintatilleille kirjattuihin arvo-osuuksiin kohdistuvista panttioikeuksista säädetään arvopaperimarkkinalain 4 a luvun 11 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Laki

osakeyhtiölain 3 a luvun 7 §:n 2 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Täten kumotaan 29 päivänä syyskuuta
1978 annetun osakeyhtiölain (734/1978)
3 a luvun 7 §:n 2 momentti.

2 §
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 1998
